

Euskalarien Nazioarteko Jardunaldiak zirela ta

Joxe:

Jakin-en iragan zenbakian, «Kultur bideetan» deritzan sailean (124-133 orr.), irakurri diat «Euskalarien nazioarteko jardunaldiak» izenburuz idatzi huen artikulua, guk eraturako Jardunaldieri kritika eginaz.

Bazekiagu, zoritxarrez, euskarazko zenbait prentsa, putreak okela ustelez elikatzen diren bezala baliatzen direla ardurarik gabeko kritikaz sortzen dituzten eztabaidetatik. Baina hau ez duk inoiz izan **Jakin** kultur aldizkariaren bidea eta ezta ere hire pretsonarena. Behar bada hire ausentzietariko bat duk, 1967an **Zeruko Argia**-n «Euskaldun zertako?» galdetze huanan bezalakoa. Ni euskararen alde, beste bat kontra eta, hi, bion arteko eztabaidaren artean holako anbiguedate arraro batekin, haritik landa, sartu hintzaneko une hura gogoratzen zaidak, gauzak hurbildik ezagutu gabe diharduanez.

Hire kritikan, egia esan, inork ezingo dik atera arrazoi bide klarurik, zenbait ekintzaren aurrean urak hire inguruko errotara eroaten direnez aparte. Baina argitasunik ez hori, azken batean, bera duk beste gabe gure ekintzaren salatzaile. Bestalde, premia larriagoak markatzea, inoiz kontuan izan ez bagenitu bezala: sintaxi ikerketa, sozio-linguistika eta beste arazo batzuetaz arduratzeke, «helburuak argi eduki behar direla», diru eralgitzea eta abar.

Guzi horiek horrela balira ere, damua garaiz. Gizontasunak berez

eskutzen dik ardura, eta hi hain argia eta jakituna izanik, «helburuak argi» edukitzeko lehenbizi burua argi behar denez, Euskaltzaindiko urgazle haizen aldetik eskubide eta aukera guziak izan dituk heuregan, gauzak garaiz eta zuzen jakiteko, besteen eritzien bidez bueltaka ibili gabe. Gaiari zuzen eta garaiz heldurik ibili bahintz, behar bada gure ekintza bestelakoa huen.

Ez badarik ere, ekintza hortan sarturik ibili ginenok, hik aipatzen dituan pundurik gehienak kontuan izan genituen, eta hoiien xehetasunik ez diat hemen agertu beharrik, hik ere holako eskaririk egin gabe. Baina, kontu eskaria izan balitz ere hire kritika, ez nian ezer agertuko, baizik urtean zehar, gutienez sei batzarretan asmo eta antolakizunen berri eman zelako eta, hi Euskaltzaindikoa izanik, horiek irakurtzea aski huen. Hor hituen Jardunaldietarako izendatu zen batzordearen kontu emateak. Behar bada hi ez haiz izan agiriak irakurri ez dituen urgazle bakarra. Ez al duk hori axola guti erakustea?

Huts egitea edonorri gertatzen zaigun gauza duk. Ez duk beraz batere harritzekoa. Baina, ulertzen ez dudana, zera duk, **Jakin**-en zuzendarietako bat ere Euskaltzaindiko urgazlea izanik, hura ere hortaz ez ohartzea. Hor ba. Zuok, hain «jakintsuok» garaiz ohartu bazinate, zer ondasun ederrak gure hizkuntzaren alde, eta batez ere gure erakundearen alde, zeren bakoitzari bere errespetua zor zaiok. Ez ote? Ah!, zelako zelako galerak guk «ezjakintunok». (Barka esaldiok. Testuz kanpo har, zeren arinkeriak humorez hartzen ez badizkiagu, galduak gaituk).

Gure ekintzak zalantza jarriaz urak beste eihera batera eramatea bera ere ez duk itxura. Adibidez, ikaragarritzko hiztegi «marmotetrikok» bat argitaratzeko, ba ote diagu euskaldunon artean fisikoen kopururik? Ba, hogeigarren mendean holako «tomismoan» sartzea bera ere baduk diru eralgitze ederra, lau katuk edo irentsiko dutenari begira; goi mailako idazki horiek ere ez ote elite bati begira? Bitartean behe mailak hornitu gabe ditugularik, nik ere esango nitek: Zertarako holako alardeak eta holako gastuak? Ez zirudik alde hortatik ekonomia eta premiarik larrienen artean holako lotura egoki edo behar bezalako begiramendurik izan denik. Nork neurtzen dik hori? Eta, neurtzekotan ere bakoitzak bere arlo eta bere prismatik, guk egin dugun bezala.

Oraindik gehiago esango diat; eta hontaz bukatu dezadan. Ekonomiaz ez nian uste ezer entzuterik (edo irakurtzerik) Liburu urdinaren hitzaurregileagandik. Heuk ez ote duk irakurri Xenpelarren eskolak ondo ikasitako gure poeta bikainaren **Ilargiaren eskolan?** Ba, laster preskatuko diat hire memoria:

**Hil ala bizi delarik
guk ari dugun burruka,
hainbeste diru, nola demontre,
lan batek zurrupa?**

.....

Ezker aldera bagoaz,
ondo behar dugu jakin:
kultur iraultza ez daiteke egin
«kuxe» paperakin.

Honenbestez aski duk. Euskararen premia? Danak!

Juan San Martín

**Joxe Azurmendiren puntualizazio hauekin, zuzendaritza honek
itxitzat ematen du polemika hau**

Ohartxo batzuk, erantzun legez:

1. Oker eta oso oker dabil San Martín garai bateko nire zalantzak (?) aipatzean edo oraingo nire informazio faltaren susmoetan. Bere susmoak beste oinarri gabe.

2. Arras lekuz kanpo ikusten ditut arazo honetan UZEIri, **Elhuyarri, Liburu Urdinari**, etab. egiten dizkien alusioak, modu horretan eginda batez ere.

3. Lekuz kanporago, kabitzen bada, tonoz guztia.

4. San Martín gehien mindu duena, ekonomi arazoa da nonbait. Sentitzen dut: hori ez da nire artikuluko arazoa.

5. Esan da nonbait, bai, baina ez nire artikuluan, Leioako Kongresuak hobe zuela, egin zuenaren ordez, beste zerbait premiazkoagorik egitea: sintaxi ikerketa, etab. Esaten dira nire artikuluan ere holakoak, baina sekula ez Leioakoaz.

6. Nire artikulua ez da izan «guk eraturako Jardunaldieri kritika eginaz», zenbait kritika egon eta gero planteamendu orokarrago bati begira baina. Han-hemen egondako kritikak niretzat ez dira neure gogoeten abiapuntua besterik izan. Hori erreparatu ez duenarentzat, bistan da, dena ilun egon behar.

7. Garbitasun gehiago, eman behar zen tokian emanda geratu da.